

Komputeryzacja szpitala

Elastyczny system

Rozmowa z Jackiem Łukomskim,
dyrektorem Szpitala Wojewódzkiego
w Poznaniu

Kiedy i gdzie zetknął się pan z informatyzacją szpitali?

W latach 1990–92 jako dyrektor Wydziału Zdrowia Urzędu Miasta Poznania, a później wiceprezydent miasta brałem udział w wyjazdach studyjnych, podczas których zetknąłem się z informatyzacją szpitali. Gdy odwiedzałem szpitale w Szwecji, Niemczech, Danii, a później w Holandii i Wielkiej Brytanii, zaskoczył mnie fakt, że placówki te, choć były to także ośrodki uniwersyteckie liczące nawet powyżej tysiąca łóżek, skomputeryzowane były jedynie w pewnych obszarach swojej działalności. Dlatego uważam, że wiele placówek opieki zdrowotnej w Polsce bardzo szybko dogania kraje zachodnioeuropejskie.

Rozpoczął pan wdrażanie systemów informatycznych pod koniec lat 80. Wtedy było to działanie pionierskie. Jakie to były systemy? Czym się pan

kierował, podejmując komputeryzację określonych obszarów pracy szpitala?

W latach 80. na Oddziale Chirurgii A Szpitala Wojewódzkiego w Poznaniu, na którym pracowałem jako chirurg, ordynator prof. Konstanty Tukałto zakupił komputer Spectrum. To był mój pierwszy kontakt z techniką informatyczną. Urządzenie było bardzo proste, a jego wykorzystywanie ograniczało brak oprogramowania. W latach 90. w Urzędzie Miasta wdrażano program komputeryzacji i wtedy nabrałem przekonania o bezwzględnej konieczności stosowania technik informatycznych na jak najszerszą skalę. Gdy w grudniu 1998 r. objąłem stanowisko dyrektora Szpitala Wojewódzkiego w Poznaniu, w placówce działał jedynie prosty program finansowo-księgowy, przygotowany na potrzeby jednostki budżetowej, bez możliwości wpro-

wadzenia jakichkolwiek zmian, oraz bardzo prymitywny program Apteka. Wkrótce na moim biurku pojawił się komputer i rozpoczęliśmy budowanie sieci oraz zakup komputerów i serwera, był to wstęp do przyszłej kompleksowej komputeryzacji. Następnie kolejne komórki organizacyjne włączone zostały do sieci, co umożliwiło przesyłanie informacji drogą e-mailową. Był to znaczny postęp nie tylko w szybkości i kompleksowości przesyłania danych. System pozwolił także znacznie zmniejszyć ilość dokumentów papierowych.

Czy spotkał się pan z niechęcią urzędników i współpracowników wobec nowinek informatycznych?

Oczywiście, posługiwanie się komputerem wymaga na początku przełamania pewnej bariery psychologicznej. Każda nowość oznaczająca zmianę wymaga odpowiedniego przygotowania. Stąd olbrzymia rola kadry kierowniczej, aby przekonać pracowników do korzystania z nowych technik informatycznych. Czasami wymaga to pewnych na-

tych pracowni diagnostycznych, laboratorium, a także nowych programów, które zastąpią poprzednie: program finansowo-księgowy, kadry, płace, środki trwałe.

Jaki cel przyświecał pana działaniom informatycznym?

Celem działań informatycznych jest poprawa jakości udzielanych świadczeń zdrowotnych oraz jakości zarządzania szpitalem. Cel ten można osiągnąć poprzez usprawnienie funkcjonowania szpitala zarówno w sferze zarządczej, jak i właściwego prowadzenia dokumentacji medycznej i administracyjnej, która zmniejszy obciążenia biurokratyczne w pracy lekarzy, pielęgniarek, rejestratorek, księgowych itd. Zastosowanie nowych technik informatycznych daje komfort ciągłego monitorowania funkcjonowania szpitala i pozwala na bieżące dokonywanie korekt niekorzystnych zjawisk, a także umożliwia przygotowywanie prognoz krótkoterminowych oraz biznesplanów.

” Celem działań informatycznych jest poprawa jakości udzielanych świadczeń zdrowotnych oraz jakości zarządzania szpitalem ”

cisków administracyjnych. Na przykład możliwość zamawiania badań wykonywanych w Zakładzie Radiologii zarówno przez wypisanie zlecenia, jak i drogą elektroniczną trzeba było w pewnym momencie ograniczyć tylko do zleceń elektronicznych. Pomimo przygotowania, w ciągu pierwszych kilku dni na ogół pojawiają się jakieś drobne problemy, ale później wszyscy widzą same korzyści. I tu niezmiernie istotną rolę odgrywa nie tylko wybór właściwego oprogramowania, lecz, co jest nie mniej ważne, odpowiednio przygotowane i przeprowadzone szkolenia. Część pracowników potrafiła obsługiwać komputer, ale dla większości było to pierwsze zetknięcie z tym nowoczesnym urządzeniem. Szkolenia udały się doskonale i po ich zakończeniu personel nie miał specjalnych problemów z zastosowaniem programów w codziennej pracy.

Obecnie wdrożyliśmy programy, które obejmują bardzo różnorodne obszary działania szpitala. Całkowicie z informatyzowano ruch chorych, historie chorób na wszystkich oddziałach, rejestrację w przychodni wielospecjalistycznej, rozliczenia z NFZ, Ministerstwem Zdrowia i innymi podmiotami, Pracownię Badań Pilnych w Laboratorium, Zakład Radiologii (RTG, USG, KT, Pracownia Izotopowa). W trakcie wdrażania jest komputeryzacja: gospodarki magazynowej, pozosta-

Jakie korzyści przynosi szpitalowi komputeryzacja?

Z całą pewnością wiadomo teraz o wszystkim, co się dzieje w szpitalu. Jeden z ordynatorów zażartował, że następnym etapem może być już tylko wszczepienie pracownikom chipów. Rzeczywiście, wiedza dyrektora o pracy komórek organizacyjnych szpitala jest ogromna i bardzo szczegółowa, lecz staram się, aby wykorzystywanie tej wiedzy przeze mnie nie było zbyt uciążliwe. Pracownicy szpitala wiedzą, że ja wiem, a ja wiem, że oni wiedzą. Na ogół to wystarczy. Informatyzacja pozwala na przeprowadzenie analiz funkcjonowania różnych obszarów szpitala. Bardzo ważnym faktem jest to, że system informatyczny musi być bardzo elastyczny i dostosowany do różnych potrzeb placówki. Dlatego oprócz standardowych raportów firma Alma stworzyła na nasz wniosek przeszło 200 dodatkowych raportów, uwzględniających specyfikę i wymagania szpitala. Na przykład analiza finansowa dotyczy wyceny kosztów działania różnych obszarów placówki, choćby funkcjonowania hotelu pracowniczego, co pozwoliło wprowadzić zmiany zasad jego wykorzystywania, a w konsekwencji uzyskać w tym roku po raz pierwszy zysk. Posiadając odpowiedni zasób informacji bieżących, można podejmować właściwe decyzje we właściwych miejscach we właściwym czasie. Daje to wymierne korzyści ekonomiczne, bo kondycja finansowa

fot. 2 x Mariusz Forecki TAWITAM

nym okresie na dowolnym oddziale. Jeśli następuje wzrost wydatków, to natychmiast analizujemy z ordynatorem przyczyny wzrostu kosztów.

Jak przebiegało wprowadzanie systemu Eskulap przez firmę Alma w kierowanym przez pana szpitalu? Ile czasu zajęło jego wdrożenie i przygotowanie zespołu do pracy?

Informatyzację szpitala w systemie Eskulap rozpoczęliśmy w lutym 2002 r. i obecnie brakuje bardzo niewiele do stworzenia kompleksowego systemu. Najważniejsze jest to, że pracownicy przekonali się do korzystania z programów, zgłaszając wnioski o przyspieszenie ich wdrażania w swoich komórkach organizacyjnych, a także fakt, że po odpowiednim przygotowaniu czas wdrożenia jest krótki, a jednocześnie wystarczający do nauki użytkownika poszczególnych modułów systemu.

Czy polski system ochrony zdrowia i szpitale są przygotowane na proces informatyzacji – niezbędny w dobie racjonalizacji procesów zarządzania i oszczędności?

Nie wyobrażam sobie, jak obecnie szpitale, nawet te niewielkie, mogą działać bez stosowania programów informatycznych. To przecież oszczędność tak bardzo brakujących środków finansowych, ale

„ Po skomputeryzowaniu szpitala wiedza dyrektora o pracy komórek organizacyjnych jest ogromna i bardzo szczegółowa, lecz staram się, aby wykorzystywanie tej wiedzy nie było zbyt uciążliwe ”

Szpitala Wojewódzkiego w Poznaniu na tle sytuacji w kraju jest całkiem niezła.

Jak ocenia pan elastyczność wdrożonego systemu, który przecież nie wymaga wprowadzania wszystkich jego modułów i sprawdza się, nawet gdy szpital zakupuje go etapami?

Uważam, że wprowadzenie kolejnych modułów jest bardzo korzystne, ponieważ nie prowadzi do chaosu i zaburzeń działalności szpitala. I choć komputeryzację rozpoczęto w szpitalu w lutym 2002 r., to do jej dokończenia pozostało bardzo niewiele.

W działaniu szpitala niezmiernie ważna jest racjonalna gospodarka lekami. Jak wydatki na leki zmniejszyły się po wdrożeniu systemu firmy Alma?

W 2003 r. koszty zakupu leków znacznie się zmniejszyły, a w 2004 r. spadek kosztów wynosi 2,6 proc., mimo stałego wzrostu cen. W każdej chwili mogę sprawdzić wydatki na leki w dowol-

nie także oszczędność czasu i zmniejszenie liczby pracowników.

Jak informatyzować polskie szpitale? Pana doświadczenia mogą być cenne dla menedżerów zdrowia poszukujących środków na informatyzację swoich placówek!

Należy przyjąć plan wprowadzenia komputeryzacji poprzez wybór właściwego oprogramowania, które powinno być kompleksowe, poddające się modyfikacji i przystosowaniu do indywidualnych potrzeb szpitala. Niezmiernie ważne jest odpowiednie szkolenie pracowników, tak aby mogli oni bez problemów posługiwać się wdrożonymi programami. No i wreszcie wdrożenie programów należy odpowiednio rozłożyć w czasie, tak aby poszczególne moduły mogły być w pełni wykorzystywane, a także należy racjonalnie ocenić możliwości finansowe szpitala.

(JS)